

Zajímavé deniště kalousů ušatých (*Asio otus*)

Interesting day roost of Long-eared Owls (*Asio otus*)

Jiří Zajíc

Dne 3.2.1997 jsem byl upozorněn na deniště kalousů ušatých na břize (jedné ze dvojice vzrostlých stromů), stojící na volném prostranství mezi budovami v areálu Fakultní nemocnice v Hradci Králové (obr.1). Fakultní nemocnice se nachází na levém břehu Labe pod soutokem s Orlicí (kvadrát 5860). Na areál navazují louky s roztroušenou zelení, řadou slepých ramen a pole. V areálu se nachází několik skupin vzrostlých stromů, majících až charakter menších parčíků. Asi 150 m od dvojice bříz je pravidelné hnízdiště 1 páru kalousů ušatých, kteří ke hnízdění využívají starých hnízd straky obecné (*Pica pica*) nebo holuba hřivnáče (*Columba palumbus*).

Kalouši ušatí deniště obsadili zřejmě již v lednu (V. Koza ad verb.). Jejich počet kolísal mezi 1 - 6 exempláři (obr. 2). Na deniště se dostavovali po rozednění a za soumraku postupně odlétali na loviště. Díky umístění stromu s dobrou viditelností přítomných sov se kalouši stali malou atrakcí. Vzhledem k mírnějšímu průběhu zimy nebylo toto zimní společenstvo tak početné, jak uvádějí některé literární prameny (MÁRZ 1965).

V intravilánu Hradce Králové a jeho nejbližším okolí jsem zaznamenal v minulých letech dvě deniště, jež se vždy nacházela na jehličnatých stromech - na borovicích (*Pinus sp.*) nebo na smrcích (*Picea sp.*). Jeden výsledek kroužkování z deniště v katastrálním území Březhradu svědčí spíše pro místní původ ptáků v těchto společenstvech, což nekoresponduje s údaji MEBS (1996) o původu těchto ptáků ze severní či severovýchodní Evropy.

Asio otus

D 89 932 + 1. rok

25.01.1992	Březhrad	50.10 N	15.47 E	J. Zajíc
26.03.1993	Hradec Králové	50.13 N	15.50 E	P. Žďárek

sražen elektr. lokomotivou, ožehnut elektrickým proudem

Dne 21.2.1997 byl proveden sběr vývržků a následně jejich rozbor. Vývržky se vlivem expozice povětrnostním podmínkám rozpadly, takže nebylo možno přesně určit jejich počet. Bylo nalezeno celkem 39 exemplářů obratlovců (det. Petr Skřivan): rejsek malý (*Sorex minutus*) 1 ex., norník rudý (*Clethrionomys glareolus*) 3 ex., hraboš polní (*Microtus arvalis*) 15 ex., myš domácí (*Mus musculus*) 1 ex., myšice křovinná (*Apodemus sylvaticus*) 14 ex., myška drobná (*Micromys minutus*) 3 ex. a neurčený pěvec (*Passeriformes sp. undet.*) 2 ex. Složení potravy je vcelku typické pro tento druh sovy, jež loví na loukách, polích a při okrajích lesních komplexů. V okolí jiného deniště na území Hradce Králové, které se nacházelo na smrcích v zahradách vilové čtvrti, byl pozorován 1 ex. při lovu potravy i u kontejnerů s odpadky, stojících na poměrně rušné ulici. Na rozdíl od údajů o složení potravy kalouse ušatého v zimních měsících z prací BOHÁČE a

MICHÁLKOVÉ (1970), VONDRÁČKA (1985) a SCHAUERA, KUBIŠTY a KOUBKA (1986) je zajímavé vyšší zastoupení myšic (35.9 %), což může vypovídat o nízkém stavu hlavní složky potravy - hraboše polního (FOLK in HUDEC, 1983), ale může být způsobeno i statistickou chybou při málo početném materiálu.

V abnormálně teplé zimě 1997/1998 se kalousi ušatí na lokalitě v zimních měsících nenacházeli.

Summary

From 3rd to 19th February 1997 Long-eared Owls (*Asio otus L.*) used the birch tree in the University Hospital in the city of Hradec Králové (East Bohemia) as the communal day roost (fig.1). The count of Long-eared Owls at the day roost varied from 1 to 6 individuals (fig.2). On 21st February 1997 the pellets were collected. Thirty-nine individuals of vertebrates were determined. The most frequent were Common Vole (*Microtus arvalis*) and Long-tailed Field Mouse (*Apodemus sylvaticus*).

Literatura

- BOHÁČ D., MICHÁLKOVÁ D., 1970: Potrava kalouse ušatého (*Asio otus*). Sylvania, 18: 63-71.
- HUDEC K. (ed.), 1983: Fauna ČSSR, sv. 23. Ptáci-Aves III/1. Praha.
- MÄRZ R., 1965: Zur Überwinterung und Brutverhalten der Waldohreule (*Asio otus*). Beitr. z. Vogelk., 10: 338-348.
- MEBS T., 1966. Eulen und Käuze. Stuttgart.
- SCHAUER J., KUBIŠTA Z., KOUBEK P., 1986: příspěvek k poznání složení potravy kalouse ušatého (*Asio otus L.*) ze dvou odlišných typů zimovišť. In: Sovy 1986, Sborník z ornitologické konference Přerov 14. a 15.11.1986: 157-164.
- VONDRÁČEK J., 1986: Příspěvek k zimní potravě kalouse ušatého (*Asio otus L.*). Zprávy MOS, 43: 73-78.

Adresa autora

MUDr. Jiří Zajíc
Bratří Štefanů 810
500 03 Hradec Králové

Obr. 1: Celkový pohled na denišť. (Foto: J. Zajíc).
Fig. 1: The global view of the day roost. (Photo: J. Zajíc).

Obr. 2: Kalousi ušatí na deništi. (Foto: J. Zajíc).
Fig. 2: Long-eared Owls at the day roost. (Photo: J. Zajíc).